

TORUŃ
BYDGOSZCZ
CHEŁMNO
BISKUPIN

www.centralpoland.pl

Kulturalne miasta

Wolny czas to doskonała okazja by zrobić coś dla siebie i bliskich. Dobrze zaplanowany wypoczynek sprzyja regeneracji sił, poprawie samopoczucia i umacnianiu relacji z rodziną i przyjaciółmi. Krocząc szlakami turystycznymi Województwa Kujawsko-Pomorskiego łączymy się ze średniowieczną kulturą europejską. Niezapomniane wrażenia oraz mnóstwo atrakcji zagwarantują Państwu wędrowki międzynarodowymi szlakami zabytków, czy regionalne wydarzenia kulturalne. Zapraszamy do wspólnej podróży przez gotyckie budowle, secesyjne kamieniczki, osadę kultury łużyckiej, krzyżackie zamki oraz turystyczne szlaki tematyczne.

kujawsko-
pomorskie

Zawsze po drodze

Już ponad dwa tysiące lat temu, ze względu na centralne położenie w Polsce i Europie, obszar zajmowany przez województwo kujawsko-pomorskie miał duże znaczenie. Przebiegał tędy słynny „szlak bursztynowy” i inne ważne drogi. I dzisiaj lokalizacja województwa sprawia, że z prawie każdego zakątka kraju jest tu blisko. W ciągu trzech godzin można dotrzeć tutaj samochodem z Warszawy, Olsztyna czy Łodzi. Jeszcze mniej czasu zajmie podróż z Gdańska czy Poznania. Międzynarodowe lotnisko w Bydgoszczy sprawia, że łatwo tu trafić również spoza Polski. Swoje znaczenie odzyskuje śródlądowy szlak wodny E-70, łączący Europę Zachodnią ze Wschodnią.

Toruń

kujawsko-
pomorskie

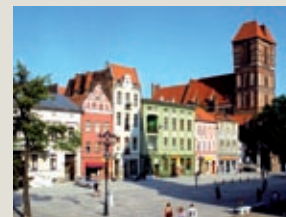
Toruń to miasto, które budzi w Polsce jednoznaczne skojarzenia: gotyckie budowle, wysmienite pierniki, słynny astronom – Mikołaj Kopernik. Toruńska starówka została uznana za wyjątkową i wpisana na prestiżową listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO. Pierniki można tu wypiekać samodzielnie, a teorię Kopernika zweryfikować, odbywając podróz w kosmos. Gotyckie zabytki Torunia skupione są na Starym Mieście. Monumentalny ratusz, gotyckie kościoły i mury obronne wraz z basztami i bramami oraz urokliwe kamienie, stanowią zespół o unikalnej atmosferze. Bez trudu można tu przenieść się w przeszłość i oczami wyobraźni zobaczyć Toruń sprzed wieków, tym bardziej że większość budynków szczęśliwie uniknęła wojennych zniszczeń i do dzisiaj zachowały w niemalże nienaruszonym stanie.

W Muzeum Piernika dowiemy się wszystkiego o tym tradycyjnym toruńskim wypieku. Obowiązkowo należy go również samodzielnie wypieć. Po wyrobieniu ciasta, doprawieniu korzennymi przyprawami i ukształtowaniu, piernik trafia do pieca, a zwiedzającym czas oczekiwania umilają opowiadane legendy.

Koniecznym jest odwiedzić dom rodziny najśłynniejszego polskiego astronoma – Mikołaja Kopernika. We wnętrzu późnogotyckiej kamienicy znajduje się ekspozycja, która przybliża życie i dzieło uczonego. Przy okazji warto złożyć wizytę w jego pracowni.

Po takim przygotowaniu można już wybrać się w kosmos. Umożliwi to toruńskie Planetarium z niezwykle nowoczesnym wyposażeniem, tworzące efekty przestrzennego obrazu i dźwięku. Z pewnością należy również odwiedzić interaktywne Orbitarium, w którym można m.in. samodzielnie sterować sondą lub samemu odkryć tajniki układu słonecznego.

To tylko część atrakcji, które oferuje Toruń. W skansenie Muzeum Etnograficznego mieszczą-

cym się w ścisłym centrum miasta, zobaczyć można zabytki architektury wiejskiej z całego regionu. Miłośnicy pruskich fortyfikacji będą usatysfakcjonowani, zwiedzając z pochodniami doskonale zachowany Fort IV.

**Produkty z certyfikatem
Polskiej Organizacji Turystycznej:**

Muzeum Żywego Piernika w Toruniu
www.muzeumpiernika.pl

Planetarium im. Władysława
Dziewulskiego w Toruniu
www.palanetarium.torun.pl

Twierdza Toruń Fort IV York-Żółkiewski
www.fort.torun.pl

Bydgoszcz

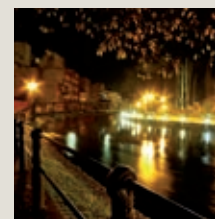
Bydgoszcz, położona nad Brdą i Wisłą, otrzymała prawa miejskie w 1346 roku. Miasto liczy ok. 360 tysięcy mieszkańców, 40 tysięcy przyszłych lekarzy, inżynierów, muzyków i nauczycieli studiuje na tutejszych uniwersytetach i akademiach.

Miasto muzyki, jak często nazywana jest Bydgoszcz. Działają tu, wśród wielu innych instytucji muzycznych, dwie znakomite sceny muzyczne: Filharmonia Pomorska i Opera Nova

Filharmonia Pomorska, słynąca ze znakomitej akustyki, usytuowana w dzielnicy muzycznej w Centrum miasta, oprócz znakomych koncertów, Filharmonia jest organizatorem festiwali muzycznych: Musica Antiqua Europae Orientalia oraz Bydgoskiego Festiwalu Muzycznego.

Opera Nova w Bydgoszczy jest jednym z najnowocześniejszych i najbardziej wszechstronnych teatrów muzycznych w Polsce. Jej bogaty repertuar obejmujący opery, balety, operetki i musicale (około 130. spektakli rocznie), uzupełniany jest koncertami, spektaklami innych teatrów. W gmachu Opery odbywa się nieprzerwanie od 1994 roku, Bydgoski Festiwal Operowy, podczas którego można zobaczyć najlepsze spektakle operowe z Polski i z zagranicy.

www.operanova.bydgoszcz.pl

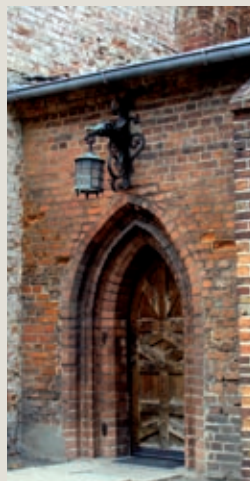
Chełmno – miasto zakochanych®

Chełmno położone jest, nad Wisłą, malowniczo na dziewięciu wzgórzach Wysoczyzny Chełmińskiej. Symbolem miasta jest dominująca ponad doliną Wisły przepiękna panorama miasta, którą tworzą wysoko wznoszące się wieże chełmińskich kościołów. Współcześnie nazywane jest „polskim Carcassonne” oraz „małym Krakowem”, a za sprawą relikwii św. Walentego, przechowywanej od stuleci w kościele farnym p.w. Wniebowzięcia NMP oraz corocznie obchodzonego 14 lutego – Dnia Świętego Walentego, również Miastem Zakochanych® i Miastem Miłości®.

Chełmno to miasto hanzeatyckie i dawna stolica historycznej ziemi chełmińskiej. Wzmiankowane w dokumentach już w 1065 r. Z jego początkami związane są miejscowości położone na południe od obecnego miasta tj. wczesnośredniowieczna osada rzemieślniczo-handlowa na górze św. Wawrzyńca w Kałdusie (4 km) oraz miejscowość Starogród (7 km), siedziba I-szej komturii krzyżackiej zw. chełmińska.

Przywilej lokacyjny tzw. Prawo Chełmińskie, nadane przez Zakon Krzyżacki 28 grudnia 1233 r., stało się aż do XVIII w. wzorcem do lokowania 225 miast (m.in. Warszawy, Gdańska, Torunia) oraz 1364 wsi i wielu osad. Dokument zawierał elementy prawa magdeburskiego, flamandzkiego i węgierskiego. Największy okres swojej świetności Chełmno przeżywało w XIII i XIV wieku.

W romantycznej podróży po Chełmnie zaplanujmy zwiedzanie całej starówki, wpisanej w 2005 roku na Listę Pomników Historii Prezydenta RP.

W jej obrębie z zachowanych do dziś zabytków warto zobaczyć średniowieczne mury obronne, średniowieczny szachownicowy układ ulic, gotycko-renesansowy ratusz – „perła architektury renesansowej na Pomorzu”, z wzorcem średniowiecznej miary długości tzw. „prętem chełmińskim” (dł. 4,35 m) oraz sześć gotyckich kościołów. Jednym z nich jest kościół farny p.w. Wniebowzięcia NMP, w którym obejrzeć można relikwię patrona zakochanych – Świętego Walentego. Dzięki jej obecności co roku 14 lutego tłumy zakochanych i szukających miłości odwiedzają, to magiczne miejsce, aby hucznie obchodzić Walentynki i posmakować „bułeczek z lubczykiem” wypiekanych przez miejscowe piekarnie. Spacerując po chełmińskiej starówce warto zatrzymać się na chwilę, przysiąc na „ławeczkach dla zakochanych” znajdujących się w okolicach Bramy Grudziądzkiej (z jednej z nich można wysłać „Pozdrowienia na żywo”) i poczuć gorącą atmosferę oraz szczególny urok tego starego średniowiecznego miasta.

Te wszystkie walory zostały docenione przez Polską Organizację Turystyczną, która w 2008 roku przyznała miastu Certyfikat „Najlepszego Produktu Turystycznego”.

Produkt z certyfikatem
Polskiej Organizacji Turystycznej:

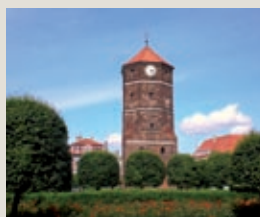
Chełmno – miasto zakochanych®
www.chemno.pl

Biskupin i okolice

Biskupin to jeden z najbardziej znanych w Europie rezerwatów archeologicznych. Odkryte w latach 30. drewniane konstrukcje sprzed ponad 2700 lat były wielką sensacją i nazywano je Polskimi Pompejami. Obecnie rezerwat odwiedza ok. 250 tys. turystów rocznie. Zrekonstruowano częściowo osadę obronną i inne obiekty, w których proponuje się zwiedzającym różne ekspozycje, pokazy oraz lekcje muzealne. Zwiedzanie ułatwiają przewodnicy oraz urządzenia elektroniczne palmtopy oraz ekrany multimedialne. Od 17 lat, we wrześniu, odbywa się tutaj Festyn Archeologiczny, który każdego roku poświęcony jest innej kulturze europejskiej.

Z Biskupina kolejką wąskotorową można dojechać do Wenecji, gdzie mieści się Muzeum Kolejki Wąskotorowej. To jeden z największych w Eu-

kujańsko-
pomorskie

ropie skansenów kolei wąskotorowej o rozstawie 600 mm. Znajdziemy tu kilkadziesiąt niezwykłych eksponatów – między innymi 17 zabytkowych parowozów (najstarszy pochodzi z 1899 roku, kilka następnych z okresu I wojny światowej), wagony o najróżniejszym przeznaczeniu – towarowe, pasażerskie, drezyny ręczne i motorowe. Dalej szlak kolejki prowadzi do Gąsawy, gdzie znajduje się drewniany kościół pw. św. Mikołaja z unikalnym w skali europejskiej zespołem barokowych malowideł ściennych.

Z Gąsawy kolejką wąskotorową można dojechać do Żnina. We wczesnym średniowieczu Żnin był ważnym węzłem komunikacyjnym oraz istotnym punktem obronnym. Historię miasta i okolicy

można zgłębić w Muzeum Ziemi Pałuckiej zlokalizowanym częściowo w gotyckiej wieży ratuszowej znajdującej się na środku żnińskiego rynku. Przez miasto przebiegał w starożytności szlak bursztynowy, ciągnący się znad Adriatyku do Bałtyku. Warto również odwiedzić klasycystyczny Pałac Lubostroń, który pełni dziś rolę centrum działań kulturalnych, artystycznych i naukowych. Malowniczy krajobraz, atmosfera i niepowtarzalny wystrój wnętrza pałacu tworzą doskonałą scenografię dla odbywających się tutaj koncertów i imprez kulturalnych.

**Produkty z certyfikatem
Polskiej Organizacji Turystycznej:**

Festyn Archeologiczny w Biskupinie

www.biskupin.pl

Wenecka Noc z Parowozami

www.muzeumznin.pl

Turystyczne szlaki tematyczne

Szlak zamków krzyżackich

Liczne pozostałości po panującym tu niegdyś zakonie krzyżackim są jednym z ważniejszych bogactw regionu: gotyckie kościoły, miasta o średniowiecznym układzie ulic i potężne warownie – słynne zamki krzyżackie. Większość z nich ze względów obronnych ulokowana była wzdłuż granicy Wisły. Odbywając podróż z biegiem rzeki można poznać ich stare mury przesiąknięte historią oraz dowiedzieć się, jak zorganizowane było państwo krzyżackie. Podróż szlakiem zamków krzyżackich należy zacząć od ruin zamku w Toruniu, a następnie odwiedzić Bierzgłowo, Świecie, Radzyń Chełmiński i Nowe. Wszystkie te miejsca można zwiedzić w ciągu jednego dnia, podróżując autokarem. Szlak można kontynuować już na terenie województwa pomorskiego w Gniewie oraz w Malborku.

Szlak Świętego Jakuba – Camino de Santiago

Mogilno, Toruń i Brodnica leżą na dawnej drodze wędrówek do grobu św. Jakuba Starszego w hiszpańskim Santiago de Compostela. Szlak ten oznakowany jest charakterystyczną muszlą. W Mogilnie podziwiamy poklasztorny zespół benedyktynów z XI wieku i późnogotycki kościół farny św. Jakuba Starszego. W pobliskim Strzelnie możemy podziwiać rotundę Św. Prokopa i bogato rzeźbione romańskie kolumny. W Brodnicy zobaczymy renesansowy spichlerz przy ul. Św. Jakuba, a także unikalny, trójkątny rynek z pozostałościami dawnego gotyckiego ratusza, kościół parafialny św. Katarzyny, mury obronne opasujących od XIV wieku miasto, a także ruiny dawnego zamku krzyżackiego, siedziby komtura brodnickiego.

kujawsko-
pomorskie

Śladami Fryderyka Chopina

W miejscowości Długie na Kujawach urodziła się matka pianisty – Justyna Krzyżanowska. Ziemia Dobrzyńska to tereny, na których wakacje spędzał niegdyś młody Fryderyk Chopin. Odwiedzał tam swojego szkolnego kolegę, którego rodzice posiadali w Szafarni majątek. Było to miejsce, z którego młody Chopin wyjeżdżał zwiedzać okolicę. Według źródeł biograficznych, pianista odwiedził m.in. Toruń, pobliski zamek Anny Wazówny w Golubiu-Dobrzyniu oraz inne okoliczne miejscowości. W Kłóbce na Kujawach, niedaleko Włocławka, na terenie skansenu możemy znaleźć się w podobnej scenerii, jak spędzający wakacje na wsi młody Chopin. Znajduje się tam zrekonstruowana wraz z karczmą wieś dobrzyńska. Wiejska muzyka etniczna, z którą Chopin obcował podczas wakacji, znalazła wyraz w jego późniejszych kompozycjach.

Europa

Polska

Region
Kujawsko-Pomorski

WYDANO NA ZLECENIE:
Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Kujawsko-Pomorskiego

www.kujawsko-pomorskie.pl

OPIEKA MERYTORYCZNA:
Kujawsko-Pomorska
Organizacja Turystyczna

www.visitkujawsko-pomorskie.pl